

Problemy rehabilitacji i niepełnosprawności w edukacji - opis przedmiotu

Informacje ogólne	
Nazwa przedmiotu	Problemy rehabilitacji i niepełnosprawności w edukacji
Kod przedmiotu	14.0-WP-PSChM-PrINwE
Wydział	Wydział Nauk Społecznych
Kierunek	Psychologia
Profil	ogólnoakademicki
Rodzaj studiów	jednolite magisterskie
Semestr rozpoczęcia	semestr zimowy 2022/2023

Informacje o przedmiocie	
Semestr	8
Liczba punktów ECTS do zdobycia	4
Występuje w specjalnościach	Psychologia edukacyjna i wychowawcza
Typ przedmiotu	obowiązkowy
Język nauczania	polski
Sylabus opracował	dr hab. Zdzisława Janiszewska-Nieścioruk, prof. UZ

Formy zajęć					
Forma zajęć	Liczba godzin w semestrze (stacjonarne)	Liczba godzin w tygodniu (stacjonarne)	Liczba godzin w semestrze (niestacjonarne)	Liczba godzin w tygodniu (niestacjonarne)	Forma zaliczenia
Wykład	15	1	-	-	Egzamin
Ćwiczenia	15	1	-	-	Zaliczenie na ocenę

Cel przedmiotu

1. Zapoznanie studentów z istotą, wymiarami i perspektywami rozwoju procesu rehabilitacji i edukacji osób z niepełnosprawnościami oraz modelami i rodzajami niepełnosprawności człowieka.
2. Uwrażliwienie studentów na zróżnicowane potrzeby, możliwości i ograniczenia osób z niepełnosprawnością oraz konieczność modyfikacji postaw społecznych wobec tych osób i respektowania ich praw.

Wymagania wstępne

Wiedza z zakresu przedmiotów: pedagogika dla psychologów, psychologia rozwoju człowieka w cyklu życia, psychologia wychowawcza, kliniczna i społeczna.

Zakres tematyczny

Tematyka wykładów:

1. Wielowymiarowość procesu rehabilitacji osób z niepełnosprawnością oraz współczesne systemy ich kształcenia; istota, cele, zasady, zadania rehabilitacji. Ekologiczny i edukacyjny kontekst procesu rehabilitacji.
2. Kwestie prawne rehabilitacji i niepełnosprawności. Prawa osób z niepełnosprawnością - wdrażanie Konwencji Praw Osób z Niepełnosprawnościami w Polsce; założenia Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2020-2030.
3. Modele niepełnosprawności człowieka, ich konsekwencje dla polityki społecznej, rehabilitacji, edukacji osób z niepełnosprawnościami. Systematyka osób z niepełnosprawnością. Podmiotowość osoby z niepełnosprawnością w procesie rehabilitacji i edukacji.
4. Proces rehabilitacji w kontekście normalizacji, społecznej integracji i inkluzji osób z niepełnosprawnościami; założenia, koncepcje, zasady, uwarunkowania, możliwości i formy realizacji.
5. Wiodące nurty zmian w procesie edukacji i rehabilitacji osób z niepełnosprawnościami. Problematyka specjalnych potrzeb i niepełnosprawności w edukacji.
6. Mapa problemów w dyskursie na temat społecznej i edukacyjnej integracji i inkluzji osób z niepełnosprawnością w Polsce. Ograniczenia i słabości współczesnej oferty edukacyjnej dla osób z niepełnosprawnością. Działania i rozwiązania na rzecz edukacji inkluzyjnej osób z niepełnosprawnościami.
7. Zasady systemowego, proekologicznego ujmowania procesu rehabilitacji i edukacji osób z niepełnosprawnością oraz możliwości ich wielozakresowego wspierania w tym procesie.
8. Współczesne cywilizacyjne zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi, jako swoiste wyzwanie dla procesu rehabilitacji i edukacji. Znaczenie wczesnej interwencji i wczesnego wspomagania rozwoju w procesie rehabilitacji i inkluzji społecznej dzieci z niepełnosprawnością.

Tematyka ćwiczeń:

1. Zagadnienia wprowadzające: wyjaśnienie podstawowych pojęć, np. rehabilitacja, rewalidacja, niepełnosprawność, specjalne czy zróżnicowane potrzeby, edukacja specjalna, integracyjna, inkluzyjna/włączająca; przemiany w systemie rehabilitacji i kształcenia osób z niepełnosprawnością.

2. Proces rehabilitacji osób z niepełnosprawnościami w ujęciu historycznym; dorobek "Polskiej szkoły rehabilitacji".
3. Współczesny system rehabilitacji, jego interdyscyplinarność, właściwości, cele i rodzaje. Rola osoby z niepełnosprawnością i jej rodziny w procesie rehabilitacji.
4. Kształcenie segregacyjne - cele i zadania edukacji specjalnej, formy organizacyjne kształcenia specjalnego, jego efektywność w kontekście badań absolwentów.
5. Prointegracyjne rozwiązania w rehabilitacji i edukacji osób z niepełnosprawnością – charakterystyka organizacyjnych form, możliwości i ograniczenia tych form.
6. Koncepcje edukacji włączającej. Problemy włączania uczniów z niepełnosprawnościami w przestrzeń ogólnodostępnej edukacji. Koncept szkoły dla wszystkich z uwzględnieniem uniwersalnego projektowania. Inkluzja społeczna osób z niepełnosprawnościami w (po)edukacyjnym okresie.
7. Diagnostyka i orzecznictwo w sprawach zaburzeń rozwojowych (niepełnosprawności). Rola psychologów, pedagogów, pedagogów specjalnych, nauczycieli i innych specjalistów w rozpoznawaniu odchyleń i zagrożeń rozwojowych u dzieci.
8. Podmiotowa rola rodziny w rehabilitacji osoby z niepełnosprawnością oraz możliwości jej wspierania. Rodzina osób z niepełnosprawnością w świetle społecznych przemian.

Metody kształcenia

Wykład problemowy, dyskusja problemowa, praca w grupach, praca z tekstem

Efekty uczenia się i metody weryfikacji osiągania efektów uczenia się

Opis efektu	Symbole efektów	Metody weryfikacji	Forma zajęć
Student analizuje w w rozszerzony sposób poziom rozwoju i funkcjonowania dziecka/osoby z niepełnosprawnością na tle rozwoju i poziomu funkcjonowania dziecka/osoby pełnosprawnej oraz ocenia jego/jej potencjalne możliwości w tym zakresie	• K_U01	• aktywność w trakcie zajęć	• Wykład
		• egzamin - ustny, opisowy, testowy i inne	• Ćwiczenia
Student posiada umiejętność łagodzenia i rozwiązywania ewentualnych sytuacji konfliktowych w relacjach: osoba z niepełnosprawnością – rodzina i otoczenia społeczne, osoba z niepełnosprawnością - inni rehabilitanci czy specjaliści. Potrafi nawiązywać kontakt i współpracować z innymi specjalistami (F.1.K1; F.2.K2)	• K_K05	• aktywność w trakcie zajęć	• Wykład
		• egzamin - ustny, opisowy, testowy i inne	• Ćwiczenia
Student orientuje się w problemach niepełnosprawności, specyfice rozwoju i funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami, zna istotę, formy rehabilitacji, orientuje się w zakresie możliwości współpracy z innymi specjalistami w zespole interdyscyplinarnym. Student zna w pogłębionym stopniu zasady organizacji i funkcjonowania kształcenia osób z niepełnosprawnościami (F.1.W1). Zna i rozumie złożone uwarunkowania funkcjonowania ucznia z niepełnosprawnością w edukacji, rozumie konteksty edukacyjne, środowiskowe, społeczne, rówieśnicze i ich znaczenie dla zaspokajania potrzeb rozwojowych tych uczniów; rozumie pojęcia inkluzji i integracji oraz sytuację dziecka z różnego rodzaju niepełnosprawnościami w szkole ogólnodostępnej i szkole specjalnej (F1.W5). W pogłębionym stopniu zna zasady pracy nauczyciela psychologa z uczniem z niepełnosprawnościami i rozumie zasady dokonywania ich diagnozy psychologicznej w warunkach oświatowych (F.1.W6).	• K_W09	• aktywność w trakcie zajęć	• Wykład
		• egzamin - ustny, opisowy, testowy i inne	• Ćwiczenia
Student zna i rozumie rolę diagnozy indywidualnej i diagnozę zespołu klasowego pod kątem opisu i wyjaśniania potrzeb rozwojowych i edukacyjnych uczniów z niepełnosprawnościami. Rozumie zagadnienia diagnozy opisowej, rozwojowej, nozologicznej, funkcjonalnej i prognostycznej , zna zasady opracowywania opinii psychologicznych i formułowania zaleceń w tym zakresie (F2.W4). Student w zaawansowanym stopniu rozumie rolę wspierania rozwoju dziecka z niepełnosprawnościami, wspomagana jego kompetencji, zasobów oraz zna znaczenie wspomagania tych uczniów w adaptacji do placówek systemu oświaty różnego typu w kontekście radzenia sobie z różnymi problemami z tego wynikającymi, w tym z problemami okresu dorastania (F.2.W5).	• K_W08	• aktywność w trakcie zajęć	• Wykład
		• egzamin - ustny, opisowy, testowy i inne	• Ćwiczenia

Warunki zaliczenia

Ćwiczenia (zaliczenie na ocenę) – aktywność studenta na zajęciach: opracowanie i prezentacja w czasie ćwiczeń zagadnień, problemów przewidzianych w programie przedmiotu (metody kształcenia: praca w grupach, z tekstem i dyskusja problemowa),

Narzędzie weryfikacji: przygotowane, adekwatnie do danego tematu zajęć zagadnienia problemowe;

przykładowe problemy dyskutowane na zajęciach podejmujących kwestie niepełnosprawności:

- koncepcje, modele niepełnosprawności człowieka (biologiczny i społeczny),
- rozwiązania w procesie rehabilitacji i edukacji osób z niepełnosprawnością w kontekście danego modelu niepełnosprawności,
- populacja osób z niepełnosprawnością, jej zróżnicowanie ze względu na przyczyny, czas wystąpienia, rodzaj czy stopień niepełnosprawności itp.,
- charakterystyka możliwości i ograniczeń osób z różnymi rodzajami i stopniem niepełnosprawności (cechy wspólne i swoiste), upodmiotowienie dziecka/osoby z niepełnosprawnością w procesie rehabilitacji i kształcenia.

Skala ocen za aktywność: ndst. (0 pkt.), dostateczny (3,0 pkt.), dostateczny plus (3,5 pkt.), dobry (4,0 pkt.), dobry plus (4,5 pkt.), bardzo dobry (5,0 pkt.);

Warunkiem zaliczenia ćwiczeń jest uzyskanie pozytywnych ocen z aktywności na zajęciach. Ocena - średnia arytmetyczna ocen za aktywności na zajęciach (ćwiczeniach)

Nieobecności: zaliczenie pisemne tematu zajęć w których student nie uczestniczył

Wykład (egzamin ustny) - studenci losują trzy pytania, za odpowiedzi na wylosowane pytania uzyskują od 0 do 5 pkt. Ocena - średnia arytmetyczna punktów uzyskanych za odpowiedzi na pytania.

Ocena końcowa - średnia arytmetyczna ocen uwzględniająca ocenę za aktywności na zajęciach (ćwiczenia) i ocenę za egzamin ustny (wykład).

Literatura podstawowa

1. Kowalik S. (2018) Stosowana psychologia rehabilitacji, Warszawa, Wydawnictwo Naukowe Scholar
2. Kowalik S. (2007) Psychologia rehabilitacji, Warszawa, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne
3. Gałkowski T., Pisula E. (red.), (2006) Psychologia rehabilitacyjna. Wybrane zagadnienia, Warszawa, Wydawnictwo Instytutu Psychologii PAN
4. Chrzanowska I., Szumski G. (red.), (2019) Edukacja włączająca w przedszkolu i szkole, Warszawa, Wydawnictwo FRSE
5. Speck O. (2014) Inkluzja edukacyjna a pedagogika lecznicza. Gdańsk, Wydawnictwo Harmonia

Literatura uzupełniająca

1. Janiszewska-Nieścioruk Z., Grzegorzewska I., Herberger J., i in. (2015) Człowiek wobec wyzwań i zagrożeń współczesności. Rozwój-rodzina-edukacja, Zielona Góra, Oficyna Wydawnicza UZ
2. Janiszewska-Nieścioruk Z., Nieścioruk J. (2022) The problematics of social and educational inclusion of people with disabilities in Poland, W: Education - Multiplicity of Meanings, Commonality of Goals, 2022 / eds. Beata Piłula, Inetta Nowosad, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht Verlage
3. Olszewski S., Parys K. (2016) Rozumieć chaos. Rzecz o terminach i znaczeniach im nadawanych w pedagogice specjalnej, Kraków, UP

Uwagi

Zmodyfikowane przez dr inż. Anna Góralewska-Słońska (ostatnia modyfikacja: 22-03-2024 16:52)

Wygenerowano automatycznie z systemu SylabUZ